

Jarosław Rzepa

minister sprawiedliwości

Interpelacja nr 19196

Interpelacja w sprawie losowej metody przydziału spraw sądowych

Szczecin 28.01.2021 r.

Interpelacja poselska w przedmiocie Systemu Losowego Przydziału Spraw w sądach powszechnych

Działając na podstawie art. 115 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997r. nr 78, poz. 483 ze zm.) oraz art. 14 ust. 1 pkt. 7 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. 1996r. nr 73, poz. 350), a także art. 192 ust. 1 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. 1992 nr 26, poz. 185 ze zm.), składam niniejszą interpelację w przedmiocie Systemu Losowego Przydziału Spraw w sądach powszechnych:

Stan faktyczny

Jednym z czołowych projektów podjętych przez Ministerstwo Sprawiedliwości po 2015 r. była zmiana sposobu przydzielania spraw poszczególnym sędziom w sądach powszechnych. Konieczność przeprowadzenia tej zmiany argumentowano potrzebą zapobieżenia rzekomym „patologiom” w wymiarze sprawiedliwości, do jakich miało dochodzić w poprzednich latach. Dlatego też, zamiast wyznaczania sędziów do rozpoznawania poszczególnych spraw przez przewodniczącego wydziału z listy alfabetycznej, wprowadzono System Losowego Przydziału Spraw w sądach powszechnych (zwany dalej: *SLPS*).

System ten wywołuje jednak liczne wątpliwości, zwłaszcza w kontekście jego podatności na różnego rodzaju manipulacje. Media donosiły na przykład o przypadku obecnej sędzi Trybunału Konstytucyjnego, a byłej poseł Prawa i Sprawiedliwości (PiS), Krystyny Pawłowicz, której trzy różne postępowania sądowe były rozpatrywane przez tego samego sędziego; sędziego, którego K. Pawłowicz –

jako ówczesny członek Krajowej Rady Sądownictwa – miała uprzednio opiniować (<https://www.wprost.pl/polityka/10408656/nik-krytycznie-o-efektach-reform-zbigniewa-ziobry-wydluzajace-sie-postepowania-cios-w-system-losujacy.html> - dostęp: 28.01.21 r.).

Stan prawny

Ustawą z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 1452) dodano do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072) przepis art. 47a, zgodnie z którym rozprawy miały być przydzielane sędziom losowo. W celu realizacji omawianej normy przygotowano i wdrożono SLPS. Nowy system wzbudził jednak wiele wątpliwości, zwłaszcza w kontekście jego podatności na ewentualne manipulacje.

Wątpliwości te w dużej mierze zdaje się potwierdzać kontrola, jaką niedawno przeprowadziła Najwyższa Izba Kontroli (zwana dalej: *NIK*). *NIK* zbadała realizację projektów informatycznych mających na celu usprawnienie wymiaru sprawiedliwości (por. szerzej: Informacja o wynikach kontroli, KBP. [430.010.2020](#); nr ewid. 160/2020/P/19/038/KPB). W toku przeprowadzonej kontroli *NIK* stwierdził, iż procedura wprowadzenia SLPS od początku była wadliwa i podlegała licznym opóźnieniom, a sam projekt zyskał w pełni przygotowanego kierownika dopiero na finalnym etapie jego wprowadzenia, co wynikało z faktu, iż osoba powołana na to stanowisko rozpoczęła studia podyplomowe dopiero po objęciu tej funkcji (s. 41 *Informacji o wynikach kontroli*).

Dalej *NIK* stwierdził, że SLPS jest podatny na manipulacje, albowiem możliwa jest zmiana spraw pomiędzy okładkami. Jak podaje w swej Informacji *NIK*: „ Problem ten dotyczy

tzw. <<wspólnego wpływu>>, w przypadku którego odwrócona zostaje kolejność nadania sygnatury (w systemie biurowym i w SLPS). W wydziałach sądu zajmujących się tym samym zakresem spraw (np. w sytuacji, gdy w sądzie funkcjonuje kilka wydziałów karnych, cywilnych, itp.) sygnatura jest przyznawana sprawie dopiero po wylosowaniu referenta w SLPS. Na potrzebę samego losowania w SLPS nadaje jej (tymczasową) sygnaturę z wirtualnego repertorium <<L>>. Nie istnieje jednak systemowe powiązanie między tymi sygnaturami. W konsekwencji możliwe jest dowolne dopasowanie raportów skróconych z losowania (zawierających wyłącznie informację o wylosowanym referacie) do innej dowolnej sprawy z tej samej kategorii” (s. 49 *Informacji...*).

NIK zauważył także, iż na skutek błędnego działania systemu w pierwszym okresie jego funkcjonowania, pozostały w nim niepoprawne dane dotyczące obciążenia poszczególnych sędziów sprawami (s. 46-47 *Informacji...*).

Odnosząc się do ustaleń *NIK*-u, Minister Sprawiedliwości Zbigniew Ziobro wskazał, że za niepowodzenia w realizacji projektów informatycznych jego resortu wpłynęło złe zarządzanie Ministerstwem w latach 2008-2015 (<https://www.rp.pl/Sedziowie-i-sady/301169977-NIK-ostroskrytykowal-resort-Ziobry-za-realizacje-systemu-losowego-przydzielania-spraw-i-EPU.html> - dostęp: 28.01.21 r.).

Powyższa odpowiedź może i jest zadowalająca z politycznego punktu widzenia, ale z całą pewnością pozbawiona jest merytoryki. System losowego przydziału spraw w sądach powszechnych musi być pozbawiony jakichkolwiek podejrzeń o możliwość manipulowania nim w przydzielaniu spraw. Wpływa to bowiem bezpośrednio nie tylko na jakość pracy sędziów, ale także na zaufanie obywateli do wymiaru sprawiedliwości i bezstronności osób, które go wykonują. Dlatego też należy postulować rozwianie wszelkich wątpliwości, co do przejrzystości działania Systemu.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się z następującymi pytaniami:

1. Czy SLPS jest podatny na manipulacje?
2. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości posiada informacje o ewentualnych przypadkach manipulowania przydziałem spraw w SLPS? Jeśli tak, to ile ich było i kto je zgłaszał?
3. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości posiada informacje o tym, jak środowisko sędziowskie odnosi się do stopnia funkcjonalności SLPS? Jeśli tak, to jakie?
4. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości organizowało szkolenia dla sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych dot. obsługi SLPS nie tylko przy wdrażaniu Systemu, ale także później? Jeśli tak, to czego dotyczyły te szkolenia?
5. Czy SLPS uwzględnia poziom obciążenia danego sędziego kolejnymi sprawami sądowymi? W jaki sposób?
6. Jak wygląda losowanie spraw pomiędzy sędziów z wykorzystaniem SLPS w wydziałach, w których orzeka niewielka liczba sędziów (2-3)? Jakie jest prawdopodobieństwo wylosowania danego sędziego w takiej sytuacji? Czy sytuacja taka może być wykorzystana jako forma manipulowania Systemem?
7. Jakie czynniki losowania uwzględnia algorytm w systemie SLPS? Czy system uwzględnia stopień skomplikowania spraw, w szczególności czy jest możliwe że jeden sędzia będzie otrzymywał sprawy wielowątkowe i wielotomowe, a innemu będą przydzielane sprawy mniej obszerne?
8. Czy system rozróżnia nazwiska stron postępowania i czy jest możliwe, że przy uwzględnieniu tego klucza może przydzielać sprawy temu samemu sędziemu, który orzeka już w sprawie, której występują te same podmioty?
9. Czy zdarzyło się, aby system losował tego samego sędziego kilkakrotnie w kilku sprawach tych samych stron? A jeśli tak to ile było takich przypadków? Czy możliwe jest takie ustawienie systemu, aby to nazwisko strony decydowało o przydzieleniu sprawy sędziemu?
10. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości podjęło już jakieś działania, mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości w działaniu SLPS, jakie w toku swojej kontroli ujawnił NIK? Jeśli tak, to jakie? Jeśli nie, to dlaczego?

Jarosław Rzepa

Posel na Sejm RP

IX kadencji